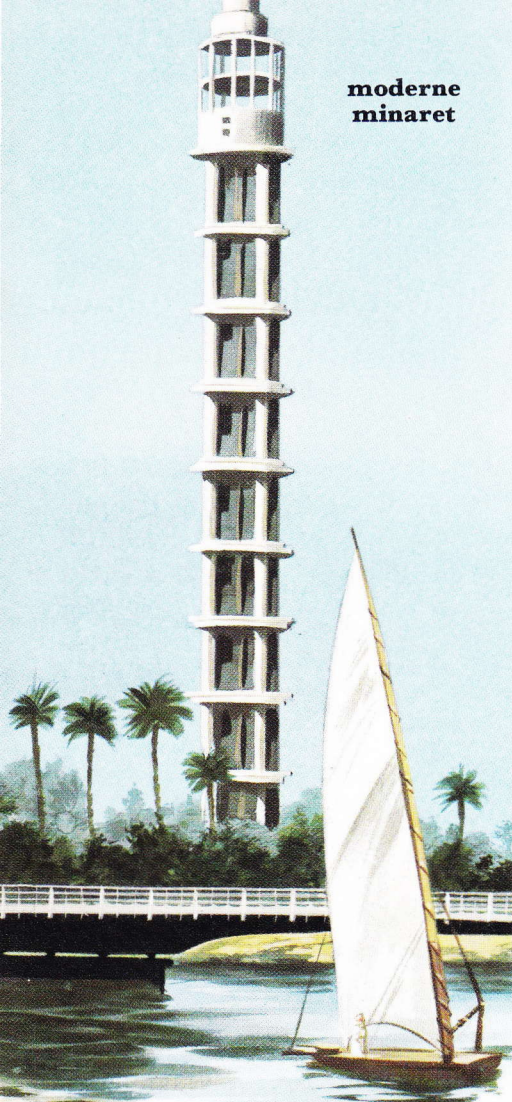

moderne
minaret

Nieuw leven langs de Nijl

Blauwe Nijl, die vooral in de zomer veel water aanvoert, al zorgt het Tanameer in Ethiopië er wel voor, dat de Blauwe Nijl en de Atbara ook hun deel rijkelijk in de winter aanvoeren. Meteen begrijp je het wonder: al sleept de Nijl zich door een grote, hete woestijn, toch bereikt hij zijn hoogste waterstanden tijdens de warmste en de droogste maanden van het jaar, d.i. van juli tot oktober!

Dan treedt hij zelfs buiten zijn oevers en bevrucht de omliggende woestijnstrook, mede vooral door het aanvoeren van een leemachtig puin, het wonderlijke slib, dat de natuurlijke bemesting van de bodem verzekert. Per jaar zou niet minder dan 100 miljoen ton van dit vruchtbaar slib door de Nijl worden vervoerd. Sedert mensenheugenis wierpen de Egyptenaren dammen op. Zo worden bekens gevormd, waarin het water gedurende anderhalve tot twee maand wordt vastgehouden. Tijdens deze periode kan het slib bezinken. In de buurt van deze irrigatiebekkens of *hods*, liggen de dorpen op heuvels, boven het waterniveau aangelegd. Als het water van de Nijl terugtrekt, begint de *fellah* (de boer) zijn land te bezaaien. De warmte zorgt voor de rest. Dit landbouwleven is echter beperkt tot het Nijldal, dat op vele plaatsen slechts enkele honderden meters breed is en hier en daar zelfs helemaal ontbreekt. Stroomafwaarts wordt het dal wel breder, maar toch blijft het agrarisch gebied zeer beperkt: op een oppervlakte amper zo groot als België leven meer dan 24 miljoen mensen! Wel poogden de Egyptenaren het water verder het land in te brengen, b.v. door middel van de "*chadoef*", een hefboom waaraan een lederen zak is bevestigd. Met een homp

gedroogde klei als tegenwicht, kan de *fellah* het slibrijke water tamelijk gemakkelijk overhevelen in de irrigatiegeul. Dat er echter vele uren arbeid nodig zijn, om een klein stukje land te bevoelien hoeft wel geen betoog. Met hetzelfde karige rendement gaan andere technieken gepaard. Zo wordt het water met een handbewogen schroef omhooggevijseld: een werk, dat grote inspanning vereist en waarbij de boer urenlang met de benen in het water gedompeld zit! Het systeem van de *noria* is wel iets praktischer: aan een groot wiel (vergelijk watermolen) zijn bakken bevestigd. Als het wiel draait scheppen ze onderaan het water op en storten het in een irrigatiekanaal uit. De motorpomp bracht enige verlichting van de zware arbeid, maar de eigenlijke redding was de stuwdam, waardoor de watervoorziening over het ganse jaar kon worden gespreid en waardoor bovendien grote gebieden als bouwland werden veroverd. Het gevaar voor catastrofale overstromingen aan de ene kant en de vrees voor watergebrek tijdens een uitzonderlijk droog seizoen werden door de bouw van stuwdammen voor eeuwig opgedoekt.

Deze beheersing van de natuur door de mens hebben de Egyptenaren aan het Engelse vernuft te danken. Na de bezetting van het land in 1882 veranderde er veel in het leven van de arme boeren. Over de bouw van deze stuwdammen vertelden we je reeds in een vorige bijdrage. Toch dient nog vermeld, dat de valdeuren van de stuwdammen worden geopend wanneer de Nijl begint te wassen. De vallei wordt dan volledig bevoeid. Tegen het einde van het waterrijke seizoen sluit men de valdeuren en het water stapelt zich achter de stuwdam op: een

Zeggen dat "Egypte een geschenk van de Nijl" is, klinkt als een versleten waarheid. En toch blijft het een vitale waarheid, want deze machtige stroom beheerst het leven in een groot gedeelte van Afrika. Zijn gebied strekt zich niet alleen over geheel Egypte, Soedan en Oeganda uit, maar tevens over Ethiopië, Kenia, Tanganjika, Kongo, Rwanda en Burundi. De Nijl ontspringt in het evenaarsgebied. Daar wordt hij overvloedig gevoed door warme regens en onder de benaming Witte Nijl zakt hij af naar Soedan, waar hij in de moerassige kom blijft treuzelen en veel water verliest. Gelukkig krijgt hij uit het Plateau van Ethiopië een bijrivier: de

grote voorraad ligt voor de "magere maanden" ter beschikking... Deze stuwmuren maakten van Egypte één van de rijkste katoenproducenten ter wereld. De Egyptische katoen is bovendien van uitstekende kwaliteit. De Egyptenaren zaaien hun katoen in de maand maart; in april dient hij tweemaal en in juni en juli drie-

maal geïrrigeerd. Tijdens de waterrijke periode bloeit de katoen reeds en in september, oktober wordt hij geplukt. Het zou echter verkeerd zijn te denken, dat de katoen het leven van de Egyptenaar beheerst. Veel belangrijker zijn voor hem de voedingsgewassen. Op de eerste plaats prijkt de maïs, die 60% van de voeding der boeren uitmaakt. Maïs wordt in augustus gezaaid en in november geoogst, zodat de Egyptische fellah, mede door de cultures van tarwe, rijst en gerst het ganse jaar door werk vindt op zijn akker.

Zonder modern irrigatiesysteem, dus zonder stuwdammen, zou zulks niet mogelijk zijn. Meer dan de helft van de Egyptische beroepsbevolking leeft van landbouw, al hokt 1/3 samen in de grote, moderne, stedelijke agglomeraties: Kaïro telt 2,4 miljoen en

De mysterieuze Nijl beheerst het oostelijke deel van Afrika. Sedert eeuwen strijdt de mens in dit gebied tegen deze grillige stroom. Pas op het einde van de 19e eeuw bouwde men reusachtige stuwdammen, waardoor de irrigatie over het ganse jaar kon worden gespreid. Egypte groeide aldus tot een belangrijke katoenmogendheid, terwijl de fellah er eindelijk in slaagde zich behoorlijker te voeden.

Alexandrië 1,1 miljoen inwoners! Deze grote steden zijn het trefpunt tussen Oost en West: hier eindigen nog middeleeuwse karavaanwegen, maar hier dringt de 20e eeuw zich op: moderne gebouwen en aanlokkelijk comfort. Hier speelt zich de onvermijdelijke confrontatie tussen oud en nieuw af.

waar oud en nieuw elkaar ontmoeten